

การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก

The Development of English Media to Promote Temple Tourism in Phitsanulok

¹จุมพต อ่อนทรวง (Chumphot Onsuang)

²ดำรงค์ มหนิธิวงศ์ (Damrong Mahanithiwong)

³จิรพจน์ ขวัญคง (Chiraphot Kwankong)

⁴อภิพัทธ์ วิศิษฎ์ใจงาม (Abhiphat Wisitchaingarm)

⁵สุทัศน์ อาสนาชัย (Suthas Arsanachai)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

(Lecturers of English Program Buddhachinaraj Buddhist College)

E-mail: onsuang@hotmail.com

Received May 13, 2019; **Revised** January 22, 2020; **Accepted** April 20, 2020

Abstract

The purposes of this research were as follows: (1) to study the process of media development for Buddhist tourism; (2) to develop English media for tourism of important temples in Phitsanulok province; and (3) to present English media for Buddhist tourism. The sample were 19 people, consisting of the 9 representatives of monks, temple servants and administrative committees of Phrasriratanamahathat Woramahavihara Temple, Ratchaburana Temple and Nang Phaya Temple and the 10 students of Buddhachinaraj Buddhist College. The study was an applied research that is qualitative research and quantitative research. Data were analyzed by using document analysis, suitability assessment and record form for focus group. It was found that (1) the process of development English media for tourism promotion of the temple in Phitsanulok consists of 4 steps: 1) planning 2) production preparation 3) production process and 4) evaluation; (2) the results of development English media for tourism promotion of the temple in Phitsanulok with overall quality at a high level; and (3) the results of the presentation of English media for Buddhist tourism by using a small group meeting method summary of issues as follows: 1) the highlight is content, 2) The point that should be improved is some interesting scenes are too short, and 3) additional suggestions are to record sound, use high quality equipment because it will get more deep and smooth images.

Keywords: Media Development, Buddhist Tourism Promoting, English Media, Important Temples

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัดของพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา จำนวน 9 รูป/คน และนิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน ใช้วิธีวิจัยเชิงประยุกต์ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการบันทึก การวิเคราะห์เอกสาร การประเมินความเหมาะสมของสื่อ และการบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัย จากจุดประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผน 2) ขั้นเตรียมการผลิต 3) ขั้นผลิต และ 4) ขั้นประเมิน จากจุดประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา จุดเด่น คือ มีเนื้อหาชวนติดตาม จุดที่ควรปรับปรุง คือ ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูง เพราะจะได้ภาพที่ลึกลับและสั้นไหลมากกว่านี้

คำสำคัญ: การพัฒนาสื่อ, ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา, สื่อภาษาอังกฤษ, วัดสำคัญ

บทนำ

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จังหวัดหนึ่งของประเทศไทย เพราะมีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย จึงทำให้จังหวัดพิษณุโลก มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นจำนวนมาก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่ยังคงมีความสำคัญต่อจิตใจของคนพิษณุโลก และเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาโดยตลอด ได้แก่ 1) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือชื่อที่เรียกกันทั่วไปว่า “วัดใหญ่” เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย 2) วัดราชบูรณะ เป็นวัดเก่าโบราณ ซึ่งอาจสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และมีการซ่อมแซมบูรณะปฏิสังขรณ์ในสมัยพระยาสิทธิ และ 3) วัดนางพญา ตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออกและอยู่หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถ มีแต่วิหารและวัดนี้มีชื่อเสียงมากในด้านพระเครื่อง (National Tourism Policy Committee, 2017) ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จากการศึกษาของ Thaweesak Khanyot and Kunkeaw Klaikeaw (2010) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา: ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวต้นฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งมีภาพประกอบพบว่า ได้มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังคงขาดสื่อภาษาอังกฤษในรูปแบบวีดิทัศน์

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ข้อที่ 3 ที่กล่าวถึงการส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก (National Tourism Policy Committee, 2017) และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ

พัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0 และยุคแห่งประชาคมอาเซียน ที่มีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร (Tourism Authority of Thailand, 2017) อีกทั้งเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลก ในบริบทด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การนำสื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ และพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ซึ่งจะใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้พวกเขาได้เห็นภาพที่ชัดเจน และสร้างแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยากที่จะเดินทางมาท่องเที่ยววัดในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรม ตลอดจนทั้งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในบริเวณวัดให้มากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาตลอดทั้งศิลปวัฒนธรรมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก เรื่องผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ผู้วิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นแนวคิดที่มีความหมายและแนวทางที่อยู่ภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ อีกทั้งยังมีการใช้คำเรียกแนวคิดนี้อย่างหลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวทางพุทธ การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา การท่องเที่ยววิถีพุทธ งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของทุกแนวคิดที่กล่าวมา เพื่อทำการสังเคราะห์ให้ได้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใดกำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต
2. ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

3. ชั้นผลิต โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

3.1 ชั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

3.2 ชั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้

3.3 ชั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบและเทคนิคพิเศษต่าง ๆ ลงไป

4. ชั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ 4 ด้าน ประกอบด้วย

4.1 ด้านคุณภาพของเนื้อหา

4.2 ด้านคุณภาพของภาพ

4.3 ด้านคุณภาพของเสียง

4.4 ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

ข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นวัดที่มีความสำคัญวัดหนึ่งของพิษณุโลก มีพระพุทธรูปชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย วัดถูกสร้างขึ้นในช่วงรัชสมัย พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พระยาสิทธิ) ราวพุทธศักราช 1900

วัดราชบูรณะ ปัจจุบันตั้งอยู่ใจกลางเมืองพิษณุโลก ติดฝั่งแม่น้ำน่าน เยื้องกับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) ตรงข้ามกับวัดนางพญา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยสุโขทัยก่อนรัชสมัยพระยาสิทธิ แต่ไม่พบหลักฐานที่ชัดเจน

วัดนางพญา ตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออกและอยู่หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถมีแต่วิหาร วัดนี้มีชื่อเสียงในด้านพระเครื่อง เรียกว่า พระนางพญา ซึ่งเล่าลือกันถึงความศักดิ์สิทธิ์ พระนางพญาเป็นสุดยอดพระ หนึ่งในชุดเบญจภาคี พระเครื่องนางพญาที่มีชื่อเสียงทางด้านเมตตามหานิยม โดยเฉพาะสภาพสตรีที่เป็นนักปกครองและหัวหน้างาน ต้องดูแลลูกน้องจำนวนมาก โดยจะมีความเชื่อว่าจะทำให้ผู้ใต้ปกครองยาเกรงประดุจ “นางพญา”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ การพัฒนาสื่อและข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก จากหนังสือ งานวิจัย และเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาภาคสนาม โดยการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก

พื้นที่การวิจัย ประชากร และกลุ่มที่ใช้การศึกษา

พื้นที่การวิจัย คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา

ประชากร คือ พระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัดของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัด ของพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา จำนวน 9 รูป/คน และนิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้มี 3 ประเภท คือ

1. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา
2. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
3. แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาในเชิงเอกสาร โดยใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาหนังสือ งานวิจัย และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความหมาย กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา องค์ประกอบและลักษณะกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

1.2 นำข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้กระบวนการในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในขั้นที่ 1 มากำหนดกระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

2.2 ดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการพัฒนาที่สังเคราะห์ไว้

2.3 นำสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

2.4 ปรับปรุงแก้ไขบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้สื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง โดยทำหนังสือเชิญกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมการประชุม จากนั้นชี้แจงประเด็นในการประชุม แจงวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มตามที่กำหนด โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนำอภิปราย การสนทนา และมีผู้ช่วยวิจัยในการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสนทนา บันทึกภาพและเสียงการสนทนา รวมทั้งมีผู้ช่วยวิจัยในการให้การอำนวยความสะดวกตลอดการสนทนา โดยใช้เวลาในการสนทนา 2 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปใน ประเด็นเกี่ยวกับจุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษฯ จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษฯ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์

1 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

2) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

3) ขั้นผลิต โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

3.1) ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

3.2) ขั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้

3.3) ขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่าง ๆ ลงไป

4) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ 4 ด้าน ประกอบด้วย

4.1) ด้านคุณภาพของเนื้อหา

4.2) ด้านคุณภาพของภาพ

4.3) ด้านคุณภาพของเสียง

4.4) ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

2 เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.47) และด้านเทคนิคในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

2) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญ ในจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ เนื้อหาที่มีความชัดเจน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.55) และเนื้อหาที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาชวนติดตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ความสวยงามและมุกตลก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.55) และความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.45) และความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ด้านเทคนิคการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า เทคนิคการตัดต่อภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ เทคนิคการลำดับภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.45) และรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.00) ตามลำดับ

3. เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า

1) จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจนดนตรีประกอบเหมาะสมในแต่ละฉาก ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี

2) จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้

3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์พบว่า ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย 2 ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกลับและสั่นไหวมากกว่านี้

สรุปผล

กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผน เป็นการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลา วิเคราะห์ผู้ชม กำหนดวัตถุประสงค์ และเตรียมงบประมาณในการผลิต 2) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวิทยุทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิก 3) ขั้นผลิต แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง ขั้นถ่ายทำ เป็นการบันทึกวิทยุทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้ และขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่าง ๆ ลงไป และ 4) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวิทยุทัศน์ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย คุณภาพของเนื้อหา คุณภาพของภาพ คุณภาพของเสียง และคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

ผลการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือด้านคุณภาพของภาพอยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา จุดเด่นคือ มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี และจุดที่ควรปรับปรุงคือ ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้ และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย 2 ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกลับและสั่นไหวมากกว่านี้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในจุดประสงค์ข้อที่ 1 พบว่ากระบวนการพัฒนาสื่อวิทยุทัศน์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นการวางแผน** เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวิทยุทัศน์

วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต **ขั้นเตรียมการผลิต** เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวิดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ **ขั้นผลิต** แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ **ขั้นการซ้อม** เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง, **ขั้นถ่ายทำ** เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวิดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้ และ**ขั้นตัดต่อ** เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่าง ๆ ลงไป และ**ขั้นประเมิน** เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวิดิทัศน์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของเนื้อหา, ด้านคุณภาพของภาพ, ด้านคุณภาพของเสียง และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

ผลการวิจัยดังกล่าวได้มาจากการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสื่อวิดิทัศน์จากงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ได้กระบวนการที่มีความชัดเจนและสามารถผลิตสื่อวิดิทัศน์ที่มีคุณภาพและตรงเป้าหมายของงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสื่อวิดิทัศน์ของ Prathin Klainak (2002) ได้สรุปถึงการผลิตรายการโทรทัศน์ไว้ว่ามี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนการผลิตที่ผู้ผลิตรายการมีความต้องการผลิตรายการเริ่มต้นวางแผนคิดว่าเป็นรายการเกี่ยวกับอะไร ลักษณะของรายการเป็นอย่างไรถ้าเป็นการศึกษาจะให้ประโยชน์อะไรแก่ผู้ดู บางลักษณะของรายการเป็นอย่างไร ใช้เวลาสร้างนานเท่าไร ความยาวสักกี่นาที กี่ตอนจบจึงแยกรายละเอียดในขั้นตอนของการวางแผน ว่าจะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหารายการ เป็นกระบวนการหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำเป็นรายการโทรทัศน์ว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง ข้อมูลที่ได้อาจเป็นรายงานวิจัย รายงานของหน่วยงานราชการ เอกสารตำราหรือการไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใดเพื่อการผลิตรายการออกไปให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหมายว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง ทำอะไรได้บ้าง มีการเขียนบทเป็นการมอบหมายให้ผู้เขียนบทได้นำเนื้อหาเรื่องราวไปจัดทำเป็นบทโทรทัศน์เพื่อเรียงลำดับภาพกับเสียงให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจะต้องเตรียมงบประมาณ ผู้ผลิตต้องตั้งงบประมาณในการผลิตรายการ 2) ขั้นเตรียมการ เตรียมบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทคนิคฝ่ายต่าง ๆ ช่างกล้อง ช่างแสง ช่างเสียง เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ กล้องโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ ฯลฯ เตรียมสถานที่ถ่ายทำ เตรียมผู้แสดง เตรียมงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ เตรียมฉากและอุปกรณ์ 3) ขั้นตอนดำเนินการผลิต แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การซ้อมและถ่ายทำรายการจริง 4) ขั้นตัดต่อ หรือ Post Production รายการที่ถูกบันทึกไว้ในม้วนเทปวิดิทัศน์จะต้องนำไปตัดต่อจึงเป็นรายการที่สมบูรณ์ในช่วงของการตัดต่อจะนำข้อตต่าง ๆ ที่ถ่ายทำไว้และเลือกข้อที่ดีที่สุด มาประกอบเข้าด้วยกันด้วยเครื่องตัดต่อโดยเฉพาะ หรือเครื่องที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยตัดต่อ ประโยชน์ของการตัดต่อก็คือ ผู้ตัดต่อสามารถเลือกภาพเหตุการณ์ที่ดีที่สุดดังกล่าว แล้วยังสามารถใส่งานกราฟิก เช่น ไตเติลชื่อเรื่อง ชื่อตอน ชื่อวิทยากรใส่ภาพจากเทปวิดิทัศน์ จากฟิล์มภาพยนตร์ หรือสไลด์ และ 5) ขั้นประเมินรายการหลังการตัดต่อแล้ว จะนำรายการวิดิทัศน์ที่สร้างขึ้นไปดูว่ามีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุง หรือเพิ่มเติมให้ตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่

ผลการวิจัยในจุดประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ด้านคุณภาพของภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพของเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลกมีความชัดเจน เป็นลำดับขั้น และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อีกทั้งทุกขั้นตอนถูกสร้างสรรคขึ้นด้วยทีมงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการถ่ายทำ ตัดต่อ และช่างเทคนิค ซึ่งสอดคล้องกับ Buripat Wongchaiya (2014) ที่ศึกษาการผลิตวีดิทัศน์สารคดีเรื่องวัดเจ็ดยอด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำงานบำรุงศาสนสถานวัดเจ็ดยอดจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผลิตวีดิทัศน์สารคดีเรื่องวัดเจ็ดยอด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลก่อนและหลังรับชมวีดิทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าวีดิทัศน์สารคดีมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และยังสอดคล้องกับ Ratanaporn Phuetphon (1999) ได้ศึกษาผลการพัฒนารายการวีดิทัศน์ เรื่อง “งานปั้นตุ๊กตาชาววัง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ในโครงการศูนย์ศิลปะอาชีพบางไทร ผลของการวิจัยพบว่า รายการวีดิทัศน์การสอนที่ทำการวิจัยและพัฒนา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 90/90 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และจากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบฝึกหัดและคะแนน 70 เฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 90.00/92.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับ Phisit Karnchanaphimai (2000) ได้ศึกษาผลการพัฒนารายการวีดิทัศน์เพื่อการอบรมการเป็นผู้ประกาศของกรมประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์จากการฝึกอบรมนักศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็น 86/86

ผลการวิจัยในจุดประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจ ได้ฉายภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ดนตรีประกอบเหมาะสมในแต่ละฉาก ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี แต่ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเข้าใจมากกว่านี้ นอกจากนี้ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย 2 ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกและสีนวลมากกว่านี้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการที่ผ่านการสังเคราะห์ในทุกขั้นตอน แต่ในการถ่ายทำจริงอาจมีปัจจัยแทรกซ้อนที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่ไม่ถึงกับทำให้คุณภาพของสื่อต่ำกว่าระดับที่ตั้งไว้ นอกจากนี้จากการนำเสนอแบบประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ทราบว่าสื่อวีดิทัศน์สามารถทำให้ผู้ชมเกิดความต้องการที่จะไปยังสถานที่จริง ๆ ที่อยู่ในวีดิทัศน์ได้ถ้าวีดิทัศน์นั้นมีความสมจริง ความน่าสนใจ และมีคุณภาพมากพอ ซึ่งสอดคล้องกับ Somsak Klaisang (2008) ที่ได้ทำการพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี เพื่อสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี ตลอดจนศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี และพัฒนาสื่อและแผนที่แนะนำการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ด้วยวิธีการฟังและรับรู้ข้อมูลจากการบอกเล่าของคนรู้จักมากที่สุด และยังรับรู้การรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี ผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และยังเห็นว่าสื่อโทรทัศน์สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วย ผลการสำรวจแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี และนำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ ประเภท DVD โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ รายการสารคดีการท่องเที่ยวการพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี รายการสารคดีแนะนำการท่องเที่ยวทางน้ำ เดินทางโดยเรือเส้นทางคลองบางกอกน้อย-คลองซึกพระ-คลองด่าน-คลองบางกอกใหญ่ และวีดิทัศน์การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth

Interview) นางสุภา เลี้ยงสอน ผู้ประดิษฐ์หัวโขนและเครื่องประดับละคร ผลการสำรวจแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ ประเภท DVD รายการสารคดีแนะนำการท่องเที่ยวความยาว 30 นาที จากตลาดเก่าศาลายาและคลองมหาสวัสดิ์ สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ในอำเภอศาลายา การดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนลี้ญี่บ้านคูเมือง ความเชื่อและความศรัทธาของประชาชนที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมา ผสมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการบันทึกภาพและกระบวนการความรู้ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ นำมาผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อนำมาผลิตเป็นสื่อวีดิทัศน์ที่ประกอบไปด้วยเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่สามารถสร้างความรักความหวงแหนในชุมชนตลาดเก่าศาลายาให้เกิดขึ้น ประชาชน ในชุมชนปฏิเสธรถลางที่ถิ่นฐาน ประกอบอาชีพในชุมชนและท้องถิ่นของตน ร่วมแรงร่วมใจพัฒนาตลาดเก่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำกระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ในการสร้างสื่อวีดิทัศน์รูปแบบอื่นและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น
2. นำแนวทางการประเมินสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ประเมินสื่อวีดิทัศน์รูปแบบอื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มเติมรายละเอียดของกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในขั้นซักซ้อม เพื่อให้การถ่ายทำจริงมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการนำผลการนำเสนอแบบประชุมกลุ่มย่อยไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สื่อวีดิทัศน์มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรนำทฤษฎีอื่นๆ เข้ามาใช้เป็นแนวทางผสมผสานกับสื่อวีดิทัศน์ในการศึกษา จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก
2. ได้สื่อวีดิทัศน์พหุภาษาภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก
3. ได้นำเสนอสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

References

- Karnchanaphimai, P. (2000). *The media development for being reporter of Public Relations Department*. Master Degree, Technology studies, Srinakharinwiroj Prasanmit University.
- Khanyot, T., & Klaikeaw, K. (2010). A Survey of Buddhism Based Tourism: A Case of Pranangpraya Amulets and Relics of Phitsanulok Province. Faculty of Humanities and Social Sciences Royal University Phatphibun Songkram, Phitsanulok.

- Klainak, P. (2002). *Production of educational television programs*. Nakornpathom, Faculty of Education Silpakorn University.
- Klaisang, S. (2008). *Media of Travelling Development in Dhonburi Riverside*. Management Faculty, Suansunantha Rajabhat University, Bangkok.
- National Tourism Policy Committee. (2017). *National Tourism Development Board, Issue 2 (2017 – 2021)*, Bangkok, Office of the War Veterans Organization Printing House.
- Phuetphon, R. (1999). *A development of video tape program on "CLAY DOLIS" for Prathom Suksa 5 students under Bangsai Arts and Crafts Training Centre of H.M. Queen Sirikit of Thailand*. Master Degree, Technology studies, Srinakharinwiroj Prasanmit University.
- Tourism Authority of Thailand. (2017). *Annual Report Tourism Authority of Thailand 2017*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- Wongchaiya, B. (2014). *Video Production Documentary Wat Jed Yod of People to Maintain Religious Place in Wat Jed Yod Chiangmai*. Graduate School, Department of Media and Communication Technology, Chiang Mai Rajabhat University.